

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาท
การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
Relationship Between the Transformational Leadership of Administrators
and the Academic Administration's Roles in Learning Management
Under Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2

พิมลพร ลบบำรุง
วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
Pimolbhorn Lobbamrung
College of Asian Scholars
Email: Bhimolbhorn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และผู้บริหาร จำนวน 165 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านกระตุ้นทางปัญญา ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการบริหารเครือข่าย และด้านการสร้างทีมงานอยู่ในระดับมาก 2) ระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

* ได้รับบทความ: 26 เมษายน 2565; แก้ไขบทความ: 22 ธันวาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2565
Received: 26 April 2022; Revised: 22 December 2022; Accepted: 26 December 2022

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการพัฒนาระบบประกันภายในและภายนอกอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันสูง ($r = .873$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the level of transformational leadership of educational institution administrators 2) the level of the role of academic administration in learning management 3) the relationship between transformational leadership and the role of academic administration in learning management. manage learning. The sample group consisted of 165 teachers and administrators randomly assigned by group. The tool used was a questionnaire. The statistics used were mean, standard deviation. and the Pearson correlation coefficient.

The results of the research were as follows: 1) The level of leadership change of educational institute administrators The aspect of having an ideological influence inspiring intellectual stimulation The aspect of taking into account the individuality network management and team building at a high level 2) The role level of academic administration in learning management Curriculum Development teaching management in the development of learning processes Research to improve the quality of education in terms of development and promotion of learning resources and Development of internal and external insurance systems at a high level and 3) transformational leadership with the role of academic administration in learning management Overall, there was a high correlation ($r = .873$)

Keywords: Leadership; Academic Administration

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษายุคศตวรรษที่ 21 หรือยุคบริหารการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งในยุคที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) สร้างความวิกฤติให้กับประเทศไทยไม่เพียงส่งผลกระทบ

ต่อสุขภาพและการใช้ชีวิตของผู้คนเท่านั้น แต่ส่งผลต่อเนื่องถึง สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นผลให้เกิดวิถีแนวใหม่ New normal ส่งผลต่อสถานศึกษาทุกระดับโดยตรง เพราะจะต้องมีการบริหารจัดการการเรียนการสอนให้เหมาะกับช่วง Social Distance ดังนั้นอาจจะต้องปรับหลักสูตรให้กระชับขึ้น เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียน และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ แบบออนไลน์ ผู้นำที่ดีและเข้มแข็ง ควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเครือข่าย มีการวางแผนที่ดีเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการสื่อสาร เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และ กับผู้ปกครอง และนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เลทวูด และเจนท์ซี่ (Leithwood & Jantzi, 1996 อ้างถึงใน อรรถวิทย์ ชื่นจิตร, 2557) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันของสมาชิกต่อการเปลี่ยนแปลงของวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหลักที่ต้องรับผิดชอบต่อประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารยุคใหม่ที่จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ดี นอกจากจะมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วความสามารถในการบริหารงานด้านอื่น ๆ ก็ต้องมีด้วย โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นงานหลักในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้พยายามตอบสนองนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2564 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลและกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาเกิดความรวดเร็ว มีความคล่องตัว มีเอกภาพและประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการตัดสินใจให้สอดคล้องเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อทางราชการยิ่งขึ้นไป โดยได้ดำเนินการจัดการอบรมหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับผู้บริหารและครูเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา และการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระ แต่พบว่ายังไม่สามารถจัดการอบรมให้กับผู้บริหารกับครูได้ครบถ้วน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษา และการบริหารจัดการงานต่างๆ ของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2561)

รายงานผลเรื่องสภาวะการศึกษาไทย ได้กล่าวถึง การดำเนินงานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า นักเรียนยังมีความสามารถทางวิชาการต่ำ อีกทั้งยังขาดความเท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยเฉพาะความแตกต่างของคุณภาพการศึกษา ระหว่าง เมือง กับชนบท รายงานผลถึงคะแนนเฉลี่ยรายวิชา จากทุกภาค พบว่า ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ น้อยที่สุด ประกอบกับการรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 – 2561

จำแนกตามกลุ่มสาระ และคะแนนเฉลี่ยของและระดับเขตพื้นที่ชัยภูมิ เขต 2 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับประเทศ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2561)

จากสภาพและความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ และมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นของนักเรียน ประกอบกับผู้วิจัยเป็นบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 จึงสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษาระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อนำเสนอผลการวิจัยให้ผู้บริหารระดับสูง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการตัดสินใจปรับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ในภาพรวมสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน จำนวน 224 คน และ ผู้บริหารจำนวน 63 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 รวมจำนวน 287 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 คือ ครู จำนวน 108 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน รวม 165 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ สอบถามคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยสอบถามเกี่ยวกับ ระดับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจำนวน 6 ด้าน รวม 30 ข้อ และ สอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 ด้าน รวม 31 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับแนวคิดทฤษฎีที่ต้องการวัด (Item objective congruence : IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก ผู้วิเคราะห์ หาค่า IOC ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbach,1961) ได้ค่าแอลฟาด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เท่ากับ .931

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะ ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และระดับบทบาท การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ใช้ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2	ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.53	0.29	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.54	0.34	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.51	0.29	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.55	0.26	มาก
5. ด้านการบริหารเครือข่าย	3.55	0.35	มาก

6. ด้านการสร้างทีม	3.58	0.33	มาก
รวม	3.54	0.24	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ภาวรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 3.54$ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.51 – 3.58 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างทีม $\bar{x} = 3.58$ และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา $\bar{x} = 3.51$

2. ระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ภาวรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการ จัดการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

บทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้	ระดับบทบาทการบริหารวิชาการ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.59	0.30	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.64	0.43	มาก
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.52	0.33	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.55	0.31	มาก
5. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.55	0.39	มาก
6. ด้านการพัฒนาระบบประกันภายในและภายนอก	3.55	0.51	มาก
รวม	3.57	0.28	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู ภาวรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 3.57$ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52 – 3.64 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน $\bar{x} = 3.64$ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ $\bar{x} = 3.52$

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม

ตัวแปร	r	p
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.873	.00
บทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา		

*p < .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มอำเภอเกษตรสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการสร้างทีมงาน รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและด้านการบริหารเครือข่าย มีประเด็นที่น่าอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างทีมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะมีการสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม/โครงการ สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีและการทำงานร่วมกันของหมู่คณะอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ทนนเดช ยงค์มกล, 2562) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันการทำงานเป็นทีมถือเป็นหัวใจสำคัญขององค์กร เพราะการ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ให้ดีขึ้น จะช่วยให้องค์กรเกิดผลสำเร็จได้เร็วขึ้น ประหยัดขึ้น และผิดพลาดน้อยลง เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

1.2 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ร่วมงานทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผู้บริหารอำนวยความสะดวก คอยแนะนำให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานของผู้ร่วมงานในสถานศึกษา ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต่างให้ความสำคัญของระดับบุคคล การที่ผู้นำพิจารณาผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคลจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าตนได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งมีผลทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา

ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แบส และโวลีโอ (Bass & Avolio) อ้างใน (เรวดี ช้อนเพชร, 2556) ที่กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องเน้นการเรียนรู้ผู้ใต้บังคับบัญชาว่าแต่ละคนมีความนึกคิด ความชอบ ความถนัดอย่างไร เพื่อจะได้ให้คำปรึกษา ตรงกับสิ่งที่เขาเป็นได้อย่างถูกต้องจะนำมาซึ่งความรัก ความไว้วางใจ

1.3 ด้านการบริหารเครือข่าย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ มีการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายอยู่เสมอ สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนภายในเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555) ที่กล่าวว่า การบริหารเครือข่ายจะช่วยให้การบริหารทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการบริหารเครือข่ายช่วยในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ก่อให้เกิดการใช้ต้นทุนอย่างประหยัด การแบ่งปันความรู้ ทักษะ เทคโนโลยีร่วมกันจะช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น

2. ระดับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้านด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีประเด็นที่ควรอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะครูได้รับการอบรม เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูวัดและประเมินผลได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งในส่วนกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขึ้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2563 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ที่ต้องการพัฒนาผู้บริหารและครูให้เป็นมืออาชีพ โดยเน้นให้ครูผู้สอนเป็น Coach ผู้ให้คำปรึกษาเสนอแนะการเรียนรู้หรือผู้อำนวยการเรียนรู้ ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 ที่กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยต้องให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่เปรียบเสมือนต้นน้ำของการเรียนรู้ คือ หลักสูตรต้องเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องบริบทของแต่ละพื้นที่ สาระการเรียนรู้ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

2.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน มีการส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ มีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงานของ นักเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวเรศ จิตต์ตรง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการเรียนการสอน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางด้านการเรียนสอนให้ความสำคัญกับการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาอันจะเป็นการสร้างผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพครู

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับ บทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะ องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการบริหารเครือข่าย และ ด้านการสร้างทีม ร่วมกันส่งผลให้ค่าสหสัมพันธ์ มีค่าสูงขึ้น เนื่องจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม สอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Avolio (อ้างใน วิรวรรณ จิตต์ปราณี, 2559) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะมุ่งเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง การพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มและขององค์การจูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gari D.Tooes (2020) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับการรับรู้วินัยในโรงเรียนของผู้บริหาร นโยบายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรแต่ประสบความสำเร็จสูงต้องการลักษณะผู้บริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการร่วมมือในเครือข่าย ความมีวินัยของครูและยังมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยพิจารณาจากผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรพัฒนา ดังนี้

1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการคิดและเชื่อมั่นในตัวผู้ร่วมงานว่าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ โดยเริ่มให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ กิจกรรม รวมทั้งผู้บริหารทำให้ครูมีความรู้สึกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีจะได้แก้ปัญหาร่วมกัน

2. เขตพื้นที่ควร ส่งเสริมให้ครูได้สร้าง นวัตกรรม อุปกรณ์ สื่อการเรียนสอนที่ทันสมัย อย่างเป็นรูปธรรมโดยการจัดหาแหล่งเงินทุน จัดเวทีนำเสนอผลงานและเผยแพร่โดยใช้แนวทางการจัดการความรู้ เพื่อให้ครูทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้จริง

3. เขตพื้นที่ที่ต้องผลักดันให้สถานศึกษาสามารถบริหารเครือข่ายได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจสร้างรูปแบบเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษานำไปใช้ได้จริง โดยอาจต้องมีเครือข่ายที่พร้อมจะร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่ และเป็นผู้ประสานให้เกิดความร่วมมือและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4. เขตพื้นที่ควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และต้องส่งเสริมให้ครูนำผลงานเผยแพร่ ลงวารสาร หรือสนับสนุนให้เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ได้องค์ความรู้ใหม่แสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการ
ด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารการบริหารและการพัฒนา*, 4(1).
- ทนันเดช ยงค์กมล. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสาสน์. (วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). เพาะ: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เยาวเรศ จิตต์ตรง. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวดี ช้อนเพชร. (2556). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับงานบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิวรรธณ จิตต์ปราณี. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. (2561). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2561. เอกสารกลุ่มนโยบายและแผนลำดับที่ 2/2561.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ 2563. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Gari D.Tooes. (2020). A Study on a correlation between School Administrators Perception of School Discipline Policies, Transformation leadership, and Student Achievement. *The International Journal of Educational Organization and Leadership Volume*, 27(2), 1-19.